

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA UOKiK W POZNANIU

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań

Tel. (0-61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (0-61) 851-86-44

E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 31 grudnia 2009 r.

RPZ 411/11/09/AR/

DECYZJA Nr RPZ 30/2009

I. Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 4 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania antymonopolowego

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

uznaje się za praktykę ograniczającą konkurencję, określoną w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów polegającą na nadużywaniu pozycji dominującej przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Jarocinie na lokalnym rynku usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków obejmującym obszar gminy Jarocin, poprzez narzucanie podmiotom niepodłączonym do sieci kanalizacyjnej nieuczciwej ceny za odprowadzanie ścieków (zrzut nieczystości ciekłych do punktu zlewnego w Cielczy) tj. ustalenie w taryfie i pobieranie takich samych stawek opłat za odprowadzanie ścieków bytowych jak stawki obowiązujące podmioty przyłączone do sieci kanalizacyjnej, bez uwzględnienia różnic w kosztach świadczonych usług.

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z naruszeniem art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. ustawy, nakłada się na Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Jarocinie karę pieniężną w wysokości **15.449 zł** (piętnaście tysięcy czterysta czterdzieści dziewięć złotych) płatną do budżetu państwa.

Uzasadnienie

Pismem z dnia 15 stycznia 2009 r. (data nadania w placówce pocztowej) do Prezesa Urzędu wpłynęła skarga konsumenta, w której Skarżący podniósł, iż mieszkańcy Gminy Jarocin niepodłączeni do sieci kanalizacyjnej zobowiązani są zawierać z Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Jarocinie umowy o odbiór nieczystości ciekłych, na mocy których uiszczają opłatę za zrzut nieczystości ciekłych do punktu zlewnego w Cielczy w wysokości odpowiadającej opłacie ponoszonej przez pozostałych mieszkańców Gminy podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Nadto, mieszkańcy nieposiadający dostępu do sieci kanalizacyjnej zmuszeni są do ponoszenia opłat za przewóz nieczystości ciekłych wozami asenizacyjnymi do ww. punktu zlewnego. W ocenie Skarżącej, przyjęty przez Gminę system rozliczeń jest niesprawiedliwy, gdyż obciąża on właścicieli nieruchomości nieposiadających dostępu do sieci kanalizacyjnej dodatkowymi kosztami za usługi, które są *de facto* niedostępne dla ww. osób.

W celu wstępnego ustalenia, czy opisane działania uzasadniają wszczęcie wobec ww. Gminy postępowania antymonopolowego, Prezes Urzędu postanowieniem z dnia 11 lutego 2009 r. wszczął w niniejszej sprawie postępowanie wyjaśniające. W jego toku ustalono, że obowiązek zawierania umów o odbiór ścieków ze zbiorników bezodpływowych z właścicielami nieruchomości pozbawionych dostępu do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej został nałożony na ww. Przedsiębiorstwo uchwałą Rady Miasta Jarocin z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie zmian w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jarocin nr XXXVIII/343/2008 (Dz. Urz. nr 37, poz. 535). Jednocześnie podkreślić należy, że Przedsiębiorstwo przesłało kopie umów o odbiór ścieków ze zbiorników bezodpływowych zawartych z właścicielami nieruchomości położonych na terenie Gminy, a niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej. Z przedłożonych dokumentów wynika nadto, iż opłata za odbiór ścieków pobierana od osób niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej jest taka sama jak opłata, którą ponoszą osoby korzystające z tej sieci.

Aktualnie Przedsiębiorstwo zawarło [...] umów o zrzut nieczystości ciekłych, przy czym jedna z umów, z uwagi na odłączenie właściciela nieruchomości do sieci sanitarnej, wygasła.

Postanowieniem z dnia 04 września 2009 r. Prezes Urzędu wszczął postępowanie antymonopolowe w związku z działaniami Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Jarocinie, mogącymi stanowić nadużycie pozycji dominującej na lokalnym rynku usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków obejmujących obszar gminy Jarocin poprzez narzucanie podmiotom niepodłączonym do sieci kanalizacyjnej nieuczciwej ceny za odprowadzanie ścieków (zrzut nieczystości ciekłych do punktu zlewnego w Cielczy) tj. ustalenie w taryfie i pobieranie takich samych stawek opłat za odprowadzanie ścieków bytowych jak stawki obowiązujące podmioty przyłączone do sieci kanalizacyjnej, bez uwzględnienia różnic w kosztach świadczonych usług tj. w związku z podejrzeniem stosowania praktyki ograniczającej konkurencję, o której mowa w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Pismem z dnia 23 września 2009 r., doręczonym osobiście, Przedsiębiorca ustosunkował się stawianego mu zarzutu. Podkreślił, że podstawę prawną nakładania obowiązku zawierania przez mieszkańców Gminy Jarocin, niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej, umowy z Przedsiębiorstwem na zrzut ścieków zebranych w zbiorniku bezodpływowym w ilości odpowiadającej ilości zużytej wody pomniejszonej o zużycie wody do innych celów stanowi Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jarocin wprowadzony uchwałą Rady Miejskiej w Jarocinie nr XXXVIII/343/2008 z dnia 27 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Województwa Wielkopolskiego Nr37, poz. 535) oraz załącznik XXXIX/354/2008 Rady

Miejskiej w Jarocinie z 22 grudnia 2008 r. (Dz.Urz. Województwa Wielkopolskiego, nr 256, poz. 4678). Nadto wskazał, iż Przedsiębiorstwo zawarło jedynie 18 umów dotyczących odbioru ścieków ze zbiorników bezodpływowych, w tym 16 umów z podmiotami gospodarczymi, a 2 umowy z osobami fizycznymi. Jednocześnie nadmienił, że Przedsiębiorstwo wystawia faktury za odbiór ścieków także, w przypadku, gdy klient takiej umowy nie podpisał, ale dostarczył ścieki do punktu zlewnego w Cielczy.

W kwestii braku różnicowania stawki opłaty za odprowadzanie ścieków dla klientów niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do stawki opłaty ponoszonej przez podmioty przyłączone do ww. sieci, Przedsiębiorca wskazał, iż umowa odbioru ścieków nie zawiera postanowień dotyczących obciążania odbiorcy opłatą dodatkową w przypadku, gdy ścieki przez niego zrzucane przekraczają ustalone parametry.

Spółka podniosła również, że z przeprowadzonych przez nią badań laboratoryjnych wynika, iż nieczystości ciekłe dowożone wozami asenizacyjnymi trzy- lub czterokrotnie przekraczają dopuszczalne normy zanieczyszczeń i w takim przypadku konieczne byłoby obciążenie podmiotów niepodłączonych do sieci opłatą dodatkową za przekroczenie ww. stężeń. Z przeprowadzonej symulacji kosztorysowej wynika, iż nałożenie na podmioty niepodłączone do sieci kanalizacyjnej ww. opłaty dodatkowej spowodowałoby wzrost stawki opłaty do wysokości 8,49 zł za 1 m³ ścieków w miejsce 5,22 zł dotychczasowej stawki. W opłacie 8,49 zł aż 6,41 stanowiłaby opłata dodatkowa za przekroczenie parametrów ścieków. Przedsiębiorstwo nie dysponuje jednak możliwościami organizacyjnymi i technicznymi, które pozwoliłoby na ustalenie konkretnych podmiotów odprowadzających wozami asenizacyjnymi ścieki o przekroczonej normie zanieczyszczeń. Jak oświadczył Przedsiębiorca: „z uwagi na brak możliwości naliczania opłat dodatkowych, zwiększone koszty związane z oczyszczaniem tych ścieków zostały wliczone do obowiązującej taryfy”. Z informacji przedłożonych przez Spółkę wynika, iż w okresie od 01 kwietnia 2009 r. do dnia 31 sierpnia 2009 r. ilość ścieków dostarczona wozami asenizacyjnymi do punktu zlewnego w Cielczy wyniosła 5424,50 m³. Tymczasem, w tym samym okresie, ilość ścieków odprowadzana siecią kanalizacyjną wyniosła 747 853,10 m³. Zatem ścieki wywożone wozami asenizacyjnymi stanowią 0,73% ścieków dostarczanych siecią sanitarną. Przedsiębiorca oświadczył również, że niemalże 90% wszystkich ścieków ze zbiorników bezodpływowych usuwana jest w sposób nielegalny i nie trafia do punktu zlewnego w Cielczy.

W piśmie z dnia 23 listopada 2009 r. (data nadania pisma w placówce pocztowej) Przedsiębiorca określił, że koszt jednostkowy oczyszczania 1 m³ ścieków w oczyszczalni w Cielczy wynosi 2,08 zł netto. Cena ta obejmuje zarówno ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi jak i ścieki odprowadzane przez kanalizację sanitarną. Jednakowa opłata za odbiór ścieków, bez względu na stopień zanieczyszczenia ścieków pochodzących z dwóch ww. źródeł wynika z faktu, iż, z uwagi na budowę i stosowane technologie w oczyszczalni w Cielczy, ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi są mieszane ze ściekami z kanalizacji jeszcze przed rozpoczęciem procesu ich oczyszczania. Nadto Przedsiębiorca oświadczył, że realizuje obowiązki wynikające z Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 17 października 2002 r. w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych (DZ.U. z Nr 188, poz. 1576 ze zm.), tj. weryfikuje skład nieczystości ciekłych dowożonych wozami asenizacyjnymi poprzez składanie przez dostawców ścieków oświadczeń o miejscu pochodzenia ścieków, ich objętości i rodzaju. Jest to jedyny możliwy sposób, gdyż przeprowadzenie analitycznych badań ścieków trwa minimum dwie doby i wiązałoby się de facto z koniecznością oczekiwania przez dostawców na wyniki ww. badań i przetrzymywanie ścieków w wozie. Spółka załączyła również 64 raporty dotyczące wielkości ładunku zanieczyszczeń w nieczystościach ciekłych odprowadzanych kanalizacją sanitarną przeprowadzonych w okresie 01 stycznia 2008 r. – 30 października 2009 r. Jednocześnie w wyjaśnieniach Spółka podkreśliła, że głównym celem Przedsiębiorstwa jest

skanalizowanie miejscowości położonych na obszarze Gminy Jarocin do końca 2013 r. i w związku z powyższym Przedsiębiorca nie wymusza na mieszkańcach podpisywania umów dotyczących odbioru ścieków ze zbiorników bezodpływowych.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Strona niniejszego postępowania, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Jarocinie, jest spółką prawa handlowego wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców pod numerem KRS 0000116269. 100% udziałów w kapitale zakładowym Spółki posiada Gmina Jarocin. Przedmiotem działania Przedsiębiorstwa jest m.in. pobór i uzdatnianie wody, działalność usługowa w zakresie rozprowadzania wody oraz odprowadzanie ścieków.

Dowód: odpis aktualny z Krajowego Rejestru Sądowego (karta 18 – 21 akt adm.)

Spółka ma status przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, realizując zadania z zakresu wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, które w świetle art. 3 ust. 1 ww. ustawy są zadaniem własnym gminy. Spółka działa na terenie gminy Jarocin.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2005 r., Nr 236, poz. 2008 ze zm.), właściciele nieruchomości pozbywający się zebranych na tej nieruchomości nieczystości ciekłych obowiązani są do udokumentowania, w formie umowy, faktu korzystania z usług wykonywanych przez zakład będący gminną jednostką organizacyjną lub przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, przez okazanie takiej umowy i dowodów płacenia za takie usługi. Zatem podmioty niepodłączone do sieci sanitarnej obowiązane są do zawarcia umowy na wywóz nieczystości ciekłych wozami asenizacyjnymi z przedsiębiorca posiadającym odpowiednie zezwolenie.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Jarocinie związane jest również postanowieniami Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków przyjętego uchwałą Rady Miasta Jarocin z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie zmian w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jarocin nr XXXVIII/343/2008 (Dz. Urz. nr 37, poz. 535). Zgodnie z § 20 ust. 2 a ww. Regulaminu, mieszkańcy Gminy nie podłączeni do sieci kanalizacyjnej zobowiązani są do zawarcia umowy na zrzut ścieków zebranych w zbiorniku bezodpływowym w ilości odpowiadającej zużytej wody pomniejszonej o zużycie wody do innych celów. Brak równocześnie podstawy prawnej do obciążania mieszkańców ww. Gminy bez dostępu do sieci sanitarnej kosztami przesyłu ścieków tą siecią.

Z taryfy opłat za odprowadzanie ścieków bytowych, przemysłowych, opadowych oraz dostarczanych wozami asenizacyjnymi stosowanego przez Przedsiębiorcę wynika, iż Przedsiębiorca wyróżnia dwie podstawowe taryfowe grupy odbiorców odprowadzania ścieków oznaczonych odpowiednio jako: grupa 4 i 5. W obu wymienionych grupach opłata, zgodnie z załącznikiem nr 2 do uchwały nr XXXIX/356/2008 z 22 grudnia 2008 r. Rady Miejskiej w Jarocinie zawierającym tabelę cen i stawek opłat za odprowadzanie ścieków bytowych, przemysłowych, opadowych oraz dostarczanych wozami asenizacyjnymi, za 1 m³ ścieków wynosi 4,88 zł netto/5,22 zł brutto.

Do grupy „Gospodarstwa domowe” zaliczane są osoby fizyczne nie prowadzące działalności gospodarczej, właściciele i zarządcy oraz posiadający inny tytuł prawny do nieruchomości, od których Przedsiębiorca odbiera ścieki bytowe. Grupa ta rozliczana jest za ilość

odprowadzanych ścieków na podstawie ilości zużytej wody. W przypadku podmiotów wobec, których Spółka świadczy wyłącznie usługę odprowadzania ścieków, ilość ścieków ustala się na podstawie wskazań urządzenia pomiarowego, a w przypadku jego braku na podstawie przeciętnych norm zużycia wody albo alternatywnie na podstawie ilości ścieków wskazanej w umowie. Do grupy „pozostałych” zaliczane są wszystkie inne podmioty nie zakwalifikowane do grupy gospodarstw domowych.

Zgodnie z przedłożoną taryfą dla zbiorowego odprowadzania ścieków stawki opłat kształtują się w następujący sposób:

Tabela : **Ceny odprowadzania ścieków :**

Grupa odbiorców	2008/2009	2009/2010
4. Gospodarstwa domowe	4,51 zł netto/ 4,83 zł brutto	4,88 zł netto/5,22 zł brutto
5. Pozostali odbiorcy	4,51 zł netto/ 4,83 zł brutto	4,88 zł netto/5,22 zł brutto

Podkreślić należy, że kształtując przedmiotową taryfę Spółka w obu ww. grupach taryfowych uwzględniła podmioty nie podłączone do kanalizacji sanitarnej. Oznacza to, iż podmioty te uiszczają za dostarczane ścieki taką samą opłatę, jak osoby podłączone do sieci kanalizacyjnej.

W toku postępowania Przedsiębiorca przedłożył również kalkulację opłaty za oczyszczanie ścieków w punkcie zlewnym w Cielczy. Z załączonej przez niego tabeli wynika, iż cena oczyszczania 1 m³ ścieków, bez względu na źródło ich pochodzenia, wynosi 2,08 zł netto/2,23 zł brutto. Spółka podkreśliła, iż ww. cena stanowi element całej opłaty za odprowadzanie i oczyszczanie ścieków. Biorąc pod uwagę całkowity koszt usługi (4,88 zł netto/5,22 zł brutto) stwierdzić należy, iż koszt usługi odprowadzania ścieków siecią kanalizacyjną wynosi 2,80 zł netto/3,00 zł brutto za 1 m³ nieczystości.

Dowód: pismo Spółki z dnia 23 września 2009 r. (karta 7 – 10 akt adm.)

Ustalono również, że na terenie Gminy działa trzech przedsiębiorców świadczących usługi przewozu ścieków wozami asenizacyjnymi: Usługi Transportowe. Wywóz nieczystości Płynnych Roman Krawczyk, Spółdzielczy Zakład Usługowo – Handlowy Kółek Rolniczych w Mieszkowie i Eko –Dbaj Sp. z o.o. z siedzibą w Jarocinie. Z informacji uzyskanych od ww. Przedsiębiorców wynika, iż począwszy od dnia 01 kwietnia 2009 r. **przedsiębiorca posiadający zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych ma prawo pobierać tylko i wyłącznie opłatę za transport tych nieczystości do punktu zlewnego w Cielczy.** Stanowi o tym § 4 ust. 1 umowy na przewóz i odbiór ścieków ze zbiorników bezodpływowych podpisywanej z przedsiębiorcą świadczącym usługi asenizacyjne. Zgodnie z tym postanowieniem, odbiorca usług posiadający zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych ma prawo pobierać od właścicieli nieruchomości tylko i wyłącznie opłatę za transport tych nieczystości do punktu zlewnego w Cielczy. Opłatę za zrzut ścieków pobierało będzie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji na podstawie odrębnej umowy podpisanej z właścicielem nieruchomości

Dowód: pismo Eko-Dbaj Sp. z o.o. z siedzibą w Jarocinie z dnia 22 czerwca 2009 r. wraz z załącznikami (karta 159 akt postęp. wyjaśniającego)

Zgodnie zaś z § 4 ust. 2 ww. umowy właściciele nieruchomości bez dostępu do sieci kanalizacyjnej ponoszą dodatkową opłatę za transport ścieków, na którą składa się m.in. zakup paliwa, koszty opróżnienia zbiornika bezodpływowego, koszty naprawy i amortyzacji wozów asenizacyjnych i wreszcie koszty prowadzonej działalności gospodarczej.

Dowód: kosztorys świadczenia usług transportu nieczystości ciekłych przedłożony przez Romana Krawczyka prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Usługi Transportowe Wyzwóz Nieczystości Płynnych w Jarocinie pismem z dnia 20 czerwca 2009 r. (karta 158 akt postęp. wyjaśniającego)

Prezes Urzędu ustalił, iż Spółka zawarła w okresie od 27 marca 2009 r. do dnia 10 listopada 2009 r. w sumie [...] umów dotyczących odbioru ścieków ze zbiorników bezodpływowych. Tylko jedna z ww. umów wygasła. Nadto wskazać należy, iż opłatą za zrzut ścieków do punktu zlewnego w Cielczy w wysokości 4,88 zł netto/5,22 zł brutto za 1 m³ ścieków obciążane są również podmioty, które nie posiadają przyłączenia do sieci kanalizacyjnej i nie podpisały umowy o odbiór ścieków ze zbiorników bezodpływowych. **Rozliczenie ww. opłaty odbywa się poprzez wystawienia przez Przedsiębiorstwo faktury VAT na podstawie danych klienta i ilości wywiezionych wozem asenizacyjnym ścieków, które to informacje Spółka otrzymuje od dostawcy ścieków.**

Dowód: pismo Pawła Wielińskiego z dnia 02 września 2009r., 29.09.2009 r. oraz z 13 listopada 2009 r. (karty 169 akt postęp. wyjaśniającego i 111 akt adm.)

Wskazać należy, iż liczba podmiotów nieprzyłączonych do sieci sanitarnej na dzień 18 marca 2009 r. stanowiła około 10% liczby wszystkich mieszkańców Gminy Jarocin. Aktualnie ww. liczba oscyluje na poziomie około 5%

Dowód: pismo Radnych Gminy Jarocin z dnia 18 marca 2009 r. (karta 20 akt postęp. wyjaśniającego), pismo Przedsiębiorcy z dnia 23 listopada 2009 r. (karta 113 akt adm.)

Prezes Urzędu zważył co następuje:

I.

Dla uznania, iż sprawa posiada charakter antymonopolowy niezbędne jest stwierdzenie czy w okolicznościach sprawy doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. W świetle art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem regulacji w niej przyjętej jest zapewnienie rozwoju konkurencji, ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk monopolistycznych i ochrona interesów konsumentów. Ustawa ta znajduje więc zastosowanie tylko wówczas, gdy zostaje zagrożony bądź też naruszony interes publiczny polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku, będąc, w odniesieniu do przedsiębiorców, narzędziem chroniącym konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów

zabezpieczającym ich interesy. Działaniami, które godzą w tak pojętą konkurencję będą tylko takie działania, które naruszają sferę interesów szerszego kręgu uczestników rynku, a więc nie dotyczą sytuacji pojedynczego przedsiębiorcy, lecz zaburzeń na rynku, rozumianych jako negatywne zjawiska zaburzające jego prawidłowe działanie. Takie stanowisko prezentuje Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, m.in. w wyrokach z dnia 28.05.2001r. (sygn. akt XVII Ama 82/100) i z dnia 4.07. 2001 r. (sygn. akt XVII Ama 108/00). Znalazło ono również potwierdzenie w orzeczeniach Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 28.05. 2001 r. (sygn. akt I CKN 1217/98) stwierdził, że publiczny charakter ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów powoduje, iż znajduje ona zastosowanie tylko wówczas, gdy zagrożony lub naruszony jest interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego.

Wymienione w art. 1 ust. 1 cele ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zostały określone jako równorzędne co sprawia, że praktyki ograniczające konkurencję obejmują nie tylko te, które godzą w konkurencję, ale również te, które – podejmowane przez przedsiębiorców posiadających pozycję dominującą – nie godząc wprost w konkurencję, naruszają interesy uczestników rynku. Praktyki ograniczające konkurencję można zatem podzielić na praktyki antykonkurencyjne, wywierające bezpośredni wpływ na stan lub rozwój konkurencji oraz praktyki eksploatacyjne, których istotą jest uzyskanie korzyści kosztem innych podmiotów, w tym nieprowadzących działalności gospodarczej. W przypadku praktyk eksploatacyjnych bezpośrednim celem lub skutkiem działań przedsiębiorców jest naruszenie przede wszystkim innych niż konkurencyjne interesów uczestników rynku poprzez wykorzystanie przez przedsiębiorców istniejącej nad kontrahentami przewagi.

Nie ulega wątpliwości, że Spółka z racji posiadanej siły rynkowej ma możliwość eksploatawania zajmowanej na rynku pozycji z uszczerbkiem dla kontrahentów. Dla stwierdzenia naruszenia interesu publicznego wystarczające jest natomiast dowolne nadużycie siły rynkowej w relacjach ze słabszymi uczestnikami rynku, albowiem już sam fakt nadużycia posiadanej na rynku pozycji dominującej narusza interes publiczny¹. Dla oceny kwestii naruszenia interesu publicznoprawnego istotne jest także to, iż praktyki eksploatacyjne urzeczywistniają się poprzez stosunki umowne, które w okolicznościach przedmiotowej sprawy mają charakter powtarzalny. Zakwestionowane w niniejszym postępowaniu działanie Spółki polegające na obciążaniu opłatą podmiotów niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w takiej samej wysokości jak podmioty podłączone do tej sieci, a więc obejmującą również koszt utrzymania i eksploatacji tych sieci, biorąc pod uwagę pozycję rynkową Spółki i brak możliwości wyboru innego przedsiębiorcy odprowadzającego ścieki na terenie Gminy Jarocin, w ocenie Prezesa Urzędu, traktować należy jako praktykę eksploatacyjną. Do sieci kanalizacyjnej nie jest podłączonych w chwili obecnej około 5 % mieszkańców Gminy Jarocin. Podkreślić jednocześnie należy, iż pomimo, że Spółka zawarła wyłącznie [...] umów o odbiór ścieków ze zbiorników bezodpływowych, bezprawne działanie Przedsiębiorcy skierowane jest do wszystkich podmiotów niepodłączonych do sieci sanitarnej, w tym także do osób, które ww. umowy nie zawarły. Jak bowiem wskazano wcześniej, opłatą za zrzut ścieków do punktu zlewnego w Cielczy w wysokości 4,88 zł netto/5,22 zł brutto za 1 m³ ścieków obciążane są również podmioty, które nie podpisały umowy o odbiór ścieków ze zbiorników bezodpływowych. Rozliczenie ww. opłaty odbywa się poprzez wystawienia przez

¹ E. Modzelewska – Wąchal, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wydawnictwo TWIGGER, Warszawa 2002, s. 15.

Przedsiębiorstwo faktury VAT na podstawie danych klienta i ilości wywiezionych wozem asenizacyjnym ścieków, które to informacje Spółka otrzymuje od dostawcy ścieków.

W tym stanie rzeczy należy, zatem uznać, że uprawdopodobniono w niniejszej sprawie naruszenie przez Spółkę interesu publicznoprawnego, co uzasadnia ocenę jej zachowania na rynku w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

II.

Praktyki ograniczające konkurencję ujawniają się na rynku właściwym. Art. 4 pkt 9 u.o.k.k. definiuje rynek właściwy jako rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. Na rynek właściwy składa się rynek produktowy oraz rynek geograficzny. W przedmiotowej sprawie rynek właściwy wyznaczony jest przez rodzaj i zasięg działalności Spółki.

Działalność Spółki polega na świadczeniu usług z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na obszarze gminy Jarocin. Usługi te nie posiadają substytutów, a Spółka oferując je na wskazanym powyżej obszarze nie spotyka się z żadną konkurencją. Wynika to przede wszystkim z uwarunkowań technologicznych i organizacyjnych dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Aby świadczyć tego rodzaju usługi konieczna jest bowiem odpowiednia infrastruktura techniczna. Istotna bariera kosztowa, a także nieracjonalność przedsięwzięcia polegającego na budowie równoległej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej na terenie gminy Jarocin powoduje, iż brak jest alternatywnego systemu wodociągowo – kanalizacyjnego dla systemu pozostającego w dyspozycji Spółki. Warto wskazać, iż aby nowe źródło zaopatrzenia mogło być uznane za alternatywne w stosunku do posiadanych musi ono spełniać wymóg natychmiastowej dostępności bez ponoszenia nakładów inwestycyjnych (tak np. wyrok SOKiK z dnia 31 maja 2000r., XVII Ama 44/00).

Powyższe należy uzupełnić stwierdzeniem, iż również podmioty, które nie są podłączone do sieci kanalizacyjnej nie mają możliwości wyboru kontrahenta. Przesądza o tym treść regulacji miejscowych, w tym wspomniany w poprzedniej części uzasadnienia Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jarocin, który nakłada na te podmioty obowiązek zawarcia umowy na zrzut ścieków zebranych w zbiorniku bezodpływowym ze Spółką

Powyższe względy decydują o tym, iż rodzaj działalności prowadzonej przez Spółkę, jej zasięg geograficzny wyznaczają w niniejszej sprawie wymiar produktowy i geograficzny rynku właściwego, o którym mowa w art. 4 pkt 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Rynkiem właściwym w ujęciu produktowym jest zatem rynek usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, natomiast w ujęciu geograficznym, z uwagi na zasięg systemu wodociągowo - kanalizacyjnego oraz regulacje miejscowe obszar gminy Jarocin.

Na tak określonym rynku właściwym Spółka działa w warunkach monopolu naturalnego, posiadając pozycję dominującą w rozumieniu art. 4 pkt 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z tym przepisem, przez pozycję dominującą rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów. Domniemywa się jednocześnie, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku właściwym przekracza 40%.

Spółka jest jedynym podmiotem świadczącym usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na obszarze gminy Jarocin, co jest konsekwencją sieciowego charakteru urządzeń służących do dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Wskazać również należy, iż Spółka jest właścicielem punktu zlewnego w Cielczy, do którego

dostarczane są wszystkie ścieki z terenu całej gminy. Dysponuje zatem na tym rynku siłą ekonomiczną, przy użyciu której może działać w znacznym stopniu niezależnie od zachowania swych kontrahentów i klientów, a w szczególności wykorzystywać swoją pozycję rynkową ich kosztem.

III.

Dla uznania praktyk określonych w art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów za ograniczające konkurencję, spełniony musi być, obok wymogu posiadania przez przedsiębiorcę dopuszczającego się zakazanego ustawą zachowania pozycji dominującej na rynku właściwym, także fakt nadużywania tej pozycji w szczególności poprzez bezpośrednie lub pośrednie narzucanie nieuczciwych cen, w tym cen nadmiernie wygórowanych albo rażąco niskich, odległych terminów płatności lub innych warunków zakupu albo sprzedaży towarów.

Wskazać należy, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie precyzuje przesłanek kwalifikacji ceny jako ceny nieuczciwej, nie wskazuje również mierników dla ustalenia ceny „właściwej”. Z brzmienia przepisu wynika jedynie, że cena nieuczciwa może mieć między innymi postać ceny nadmiernie wygórowanej lub rażąco niskiej. W tym też zakresie należy odwołać się do orzecznictwa i doktryny. W doktrynie postuluje się, ażeby nieuczciwy charakter cen nie był ustalany z uwzględnieniem standardów wynikających z prawa nieuczciwej konkurencji, lecz kryteriów stricte ekonomicznych (vide: Kohutek, Sieradzka, Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz., s. 361).

Cena nadmiernie wygórowana to taka, która nie znajduje uzasadnienia w odniesieniu do ekonomicznej wartości produktu lub usługi będącej przedmiotem oferty przedsiębiorcy posiadającego pozycję dominującą na rynku. Tak też formułuje przesłankę uznania ceny za nadmiernie wygórowaną Europejski Trybunał Sprawiedliwości. W pierwszym wyroku odnoszącym się do kwestii wygórowanych cen, w sprawie *United Brands przeciwko Komisji Europejskiej*, Trybunał orzekł, że będzie takim nadużyciem [pozycji dominującej] pobieranie cen, które nie wykazują uzasadnionego związku z ekonomiczną wartością sprzedawanego produktu.²

Kategoria ceny nadmiernie wygórowanej nie wyczerpuje jednak w całości pojęcia ceny nieuczciwej. Taki pogląd potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25.05.2004 (sygn. III SK 50/04). Cena ma charakter ceny nieuczciwej we wszystkich przypadkach, w których mamy do czynienia z naruszeniem zasady ekwiwalentności świadczeń stron umowy wzajemnej.

Podstawową jednakże kwestię stanowi metoda oceny tej nieekwiwalentności, czyli określenia stopnia braku związku między ceną a ekonomiczną wartością produktu. Wskazać bowiem należy, iż dobre obyczaje nakazują oparcie kalkulacji ceny na przejrzystych kryteriach (tak: decyzja Prezesa UOKiK nr RWA-8/2007). Nieuczciwą ceną jest więc cena uwzględniająca koszt, który nie został poniesiony przez przedsiębiorcę przy świadczeniu określonej usługi konkretnemu kontrahentowi, z wyjątkiem sytuacji ustawowego dopuszczenia tzw. uśredniania cen (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2005 r., sygn. III SK 50/04). W wyroku z 21 kwietnia 2005 r., w sprawie o sygn. XVII Ama 109/04 (nieopublikowany) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wskazał, że narzucanie ceny nieuczciwej może wystąpić w postaci wprowadzenia jednolitego systemu ustalania cen dostawy nieuwzględniającego różnic kosztów dotyczących różnych odbiorców i zasady ekwiwalentności świadczeń.

Ten ostatni pogląd jest o tyle godny uwagi, że istotą postawionego Spółce zarzutu jest narzucanie podmiotom niepodłączonym do sieci kanalizacyjnej opłat za odprowadzanie ścieków

² Sprawa 27/76, *United Brands v. Komisja* [1978], ECR 207, par. 250.

(zrzut nieczystości ciekłych do punktu zlewnego w Cielczy), które zostały skalkulowane z uwzględnieniem kosztów, będących podstawą kalkulacji opłat dla podmiotów przyłączonych do tej sieci kanalizacyjnej. Innymi słowy, podmioty te obciążane są kosztami, których nie powinny ponosić.

Sposób ustalania taryf w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków określa ustawa z dnia 7 czerwca 2001 o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. 2006, Nr 123, poz. 858 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. 2006, Nr 127, poz. 886). Zgodnie z § 6 ww. rozporządzenia, przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ustala niezbędne przychody dla potrzeb obliczenia taryfowych cen i stawek opłat uwzględniając w szczególności:

- koszty eksploatacji i utrzymania, w tym amortyzację lub odpisy umorzeniowe, podatki i opłaty niezależne od przedsiębiorstwa oraz opłaty za korzystanie ze środowiska
- koszty zakupionej przez siebie wody lub wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych niebędących w jego posiadaniu
- spłaty rat kapitałowych ponad wartość amortyzacji lub umorzenia
- spłaty odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek
- należności nieregularne
- marżę zysku

Wskazać należy, iż zgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia, przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne dokonuje wyboru rodzaju i struktury taryfy, uwzględniając lokalne uwarunkowania w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków. Wprawdzie ww. rozporządzenie nie określa sytuacji prawnej właścicieli nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej, którzy korzystają ze zbiorników bezodpływowych, niemniej jednak jest rzeczą oczywistą, iż ustalając opłaty za dostarczone ścieki przedsiębiorstwo nie może uwzględniać kosztów nie związanych z tą usługą, a które winne być podstawą kalkulacji opłat dla osób podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej. Dotyczy to zwłaszcza kosztów związanych z utrzymaniem i eksploatacją sieci. Inaczej mówiąc, stosowanie jednakowej stawki opłaty za ścieki zarówno dla podmiotów podłączonych do sieci sanitarnej, jak i podmiotów nie posiadających takiego przyłącza wskazuje, że podmioty pozbawione dostępu do sieci kanalizacyjnej ponoszą również koszty eksploatacji i utrzymania ww. sieci, pomimo, że z niej nie korzystają.

W toku postępowania antymonopolowego Przedsiębiorca temu nie zaprzeczał, ani nie twierdził ażeby, uwzględniając różne kategorie kontrahentów, osobno kalkulowano opłatę za oczyszczanie ścieków dla podmiotów niepodłączonych do sieci sanitarnej i osobno stawkę za oczyszczanie i odprowadzanie ścieków od podmiotów podłączonych do przedmiotowej sieci. Ustosunkowując się do stawianego przez Prezesa Urzędu zarzutu, Przedsiębiorca przedłożył natomiast kalkulację, z której wynika, iż cena usługi oczyszczania ścieków, będąca elementem składowym całej opłaty za odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, kształtuje się w wysokości 2,08 zł za 1 m³. Pozwala to na przyjęcie, iż pozostała kwota (2,80 zł netto/3,00 zł brutto) z całkowitej opłaty w wysokości 4,88 zł netto/5,22 brutto jest de facto ceną odprowadzania ścieków siecią kanalizacji sanitarnej. Pobierając zatem opłatę w wysokości identycznej jak opłata ponoszona przez mieszkańców Gminy, których nieruchomości podłączone są do sieci kanalizacyjnej, Przedsiębiorca zobowiązuje odbiorców niepodłączonych do sieci do zapłaty za usługę odprowadzania ścieków, której faktycznie dla nich nie świadczy. Tę usługę na rzecz osób nie podłączonych do sieci, będącą w istocie rzeczą usługą transportu ścieków do punktu zlewnego w

Cielczy, świadczy podmiot posiadający odpowiednie zezwolenie na przewóz nieczystości płynnych wozami asenizacyjnymi. W tym przejawia się nieuczciwość opłat pobieranych przez Przedsiębiorcę od podmiotów, które nie zostały przyłączone do sieci kanalizacji sanitarnej.

Wskazać należy, że Przedsiębiorca oświadczył, iż ścieki dostarczane do punktu zlewnego wozami asenizacyjnymi obciążone są znacznie wyższym ładunkiem zanieczyszczeń w porównaniu ze ściekami pochodzącymi z sieci sanitarnej, a w związku z powyższym wyższy jest koszt ich oczyszczania. Jednocześnie jednak Przedsiębiorca podkreślił, że nie ma możliwości organizacyjnych ani technologicznych badania zawartości ww. ładunków zanieczyszczeń w każdym wozie asenizacyjnym dostarczającym ścieki ze zbiorników bezodpływowych. Brak zatem możliwości udowodnienia i odpowiedniego udokumentowania, który z podmiotów dostarczających nieczystości ciekłe wozem asenizacyjnym przekroczył normę zanieczyszczeń i w związku z powyższym winien ponieść opłatę dodatkową. Spółka przedłożyła co prawda ewentualną kalkulację rzeczywistej stawki opłaty dla podmiotów posiadających zbiorniki bezodpływowe, wyliczając, iż oprócz kosztu oczyszczania ścieków niezbędne byłoby obciążenie kosztem za przekroczenie normy zanieczyszczeń ścieków w kwocie 6,41 zł. Oznacza to, że zdaniem Spółki, podmiot niepodłączony do sieci winien uiszczać opłatę w wysokości 8,49 zł netto za 1 m³ ścieków. De facto więc, w ocenie Przedsiębiorcy, obciążając ww. podmioty stawką w wysokości 4,88 zł za 1 m³ nieczystości Spółka ich uprzywilejowuje.

Dowód: pismo Spółki z dnia 23 września 2009 r. oraz 23 listopada 2009 r. (karta 7 – 10 akt adm.)

Takie stanowisko Przedsiębiorcy, w ocenie Prezesa Urzędu, jest bezzasadne i niewłaściwe. Zważyć należy, iż brak praktycznej możliwości weryfikowania, na którą powoływał się Przedsiębiorca, który z podmiotów dostarczył ścieki przekraczające dopuszczalny ładunek zanieczyszczeń nie oznacza uprawnienia do równomiernego obciążania wszystkich podmiotów opłatą dodatkową, bez względu na stopień zanieczyszczeń odprowadzanych przez nich ścieków, zwłaszcza, że wśród dostawców ścieków tą drogą są zarówno przedsiębiorcy, jak i konsumenci. Jest to nic innego jak tworzenie swoistego rodzaju odpowiedzialności zbiorowej. Wskazać ponadto należy, iż zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury dnia 17 października 2002 r. w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 236, poz. 2008) dopuszczalna wielkość ładunku zanieczyszczeń w nieczystościach ciekłych wprowadzanych do stacji zlewnej określana jest w umowie zawartej z właścicielem stacji zlewnej, który dokonuje analizy określającej stan i skład dowożonych nieczystości znajdujących się w wozie asenizacyjnym (§ 7 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ww. rozporządzenia). Powołane rozporządzenie nakłada więc na dysponenta obowiązek w zakresie analizy dostarczanych zanieczyszczeń.

Nie bez znaczenia dla prawnej oceny stosowania przez Przedsiębiorcę nieuczciwych cen jest również fakt, iż zlewnia ścieków dowożonych wozami asenizacyjnymi w punkcie zlewnym w Cielczy znajduje się na wlocie kolektora sanitarnego. W tym właśnie miejscu ścieki ze zbiorników bezodpływowych mieszają się ze ściekami spływającymi z kanalizacji sanitarnej. Dopiero tak zmieszane ścieki poddawane są technologicznej obróbce i oczyszczaniu. Zatem oczyszczanie nieczystości ciekłych jest wspólne dla ścieków pochodzących z różnych źródeł.

Reasumując, w ocenie Prezesa Urzędu, właściciele nieruchomości bez dostępu do sieci kanalizacyjnej nie powinni ponosić kosztów eksploatacji i amortyzacji urządzeń przesyłowych ww. sieci, gdyż nie mogą z niej korzystać. Za nieuczciwą cenę w tym przypadku uznać należy cenę uwzględniającą koszty, które nie zostają poniesione przez Przedsiębiorcę przy świadczeniu usługi odbioru ścieków konkretnemu kontrahentowi. Stosowana przez Gminę stawka opłat jest nieekwiwalentna, gdyż, nie ma ona oparcia w uzasadnionych kosztach ponoszonych w związku z

prowadzoną przez Przedsiębiorcę działalnością gospodarczą. Ujednolicenie stawki taryfowej dla wszystkich mieszkańców Gminy, bez względu na fakt, czy są oni podłączeni do sieci kanalizacyjnej czy nie, winno być wykluczone w sytuacji, gdy odbiorcy świadczonych przez Przedsiębiorcę usług znajdują się w zdecydowanie różnej sytuacji faktycznej i prawnej.

Jednocześnie nie ma wątpliwości, iż ww. opłata została narzucona podmiotom niepodłączonym do sieci sanitarnej. Obowiązek zawarcia umowy z Przedsiębiorstwem o zrzut ścieków został nałożony w przepisach prawa miejscowego, zaś stawka opłaty została określona w taryfie dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, zatwierdzonej przez Radę Miasta Jarocina. Biorąc pod uwagę powyższe, podmioty te nie mają jakiegokolwiek wpływu na kształtowanie ceny, a zarazem wyłączona jest jakakolwiek możliwość negocjacji jej wysokości.

Biorąc pod uwagę powyższe Prezes Urzędu postanowił jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

IV.

Zgodnie z treścią art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli przedsiębiorca dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 9 ww. ustawy, Prezes Urzędu może nałożyć w drodze decyzji karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Z powołanego wyżej przepisu wynika, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny. Zatem o tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Zwrócić należy uwagę, iż przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 cyt. ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Zważyć należy, iż nakładana przez organ antymonopolowy kara pieniężna winna pełnić funkcję represyjną (tj. stanowić dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej), a także prewencyjną, dyscyplinującą (tj. zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości).

Spółka w 2008 r. osiągnęła przychód w wysokości [...] zł. Maksymalna kara pieniężna, która mogła zostać nałożona na Przedsiębiorcę to [...] zł.

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonego w niniejszej decyzji naruszenia. Wążąc stwierdzone naruszenie Prezes Urzędu kierował się przede wszystkim dwiema okolicznościami: (a) naturą naruszenia i (b) czynnikami związanymi ze specyfiką rynku oraz działalnością przedsiębiorcy.

W kwestii natury naruszenia wyróżnia się: naruszenia bardzo poważne, do których należy zaliczyć przede wszystkim szczególnie szkodliwe horyzontalne ograniczenia konkurencji, jak również przypadki nadużywania pozycji dominującej mające na celu lub prowadzące do eliminacji konkurencji na rynku, naruszenia poważne, do których należy zaliczyć przede wszystkim porozumienia horyzontalne niezaliczane do najpoważniejszych naruszeń, porozumienia pionowe wpływające na cenę lub warunki oferowania produktu, przypadki nadużywania pozycji dominującej mające na celu lub prowadzące do istotnego ograniczenia konkurencji lub dotkliwej eksploatacji kontrahentów lub konsumentów, wreszcie naruszenia inne niż wyżej wymienione (tzw. naruszenia pozostałe), do których należą m.in. porozumienia

wertykalne niedotyczące ceny lub możliwości odsprzedaży towaru, jak również przypadki nadużywania pozycji dominującej o mniejszej wadze.

W ocenie Prezesa Urzędu nadużywanie pozycji dominującej przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Jarocinie polega na narzucaniu podmiotom niepodłączonym do sieci kanalizacyjnej na obszarze Gminy Jarocin nieuczciwej ceny za odprowadzanie ścieków (zrzut nieczystości ciekłych do punktu zlewnego w Cielczy) tj. ustaleniu w taryfie i pobieraniu takich samych stawek opłat za odprowadzanie ścieków bytowych jak stawki obowiązujące podmioty przyłączone do sieci kanalizacyjnej, bez uwzględnienia różnic w kosztach świadczonych usług. Takie zachowanie Przedsiębiorcy prowadzi do nieuzasadnionego obciążania dostawców ścieków kosztami utrzymania urządzeń i sieci kanalizacyjnej. Zważyć należy, iż obowiązek zawierania umów o zrzut ścieków do punktu zlewnego w Cielczy przez osoby niepodłączone do sieci sanitarnej wynika wprost z Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jarocin. Tego typu umowy nie przewidują natomiast przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków konstytuujące jedynie obowiązek zawarcia umowy o opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych z przedsiębiorcą mającym stosowne zezwolenie. Natomiast Spółka nakłada na podmioty bez dostępu do sieci sanitarnej obowiązek zawarcia umowy o odbiór ścieków ze zbiorników bezodpływowych, obejmującej nie tylko koszt zrzutu ścieków i ich oczyszczenia, ale również koszt ich przesyłu ww. siecią kanalizacyjną oraz koszt utrzymania tej sieci. Motywem ustalenia równomiernej stawki bez wprowadzenia jakiegokolwiek kryterium różnicującego pomiędzy podmiotami przyłączonymi do sieci sanitarnej a podmiotami nie posiadającymi dostępu do niej, było odstąpienie od nakładania opłat dodatkowych za przekroczenie parametrów zanieczyszczeń ścieków. W niniejszej sprawie, w ocenie Prezesa Urzędu, mamy zatem do czynienia z praktyką zaliczaną do kategorii „pozostałych naruszeń”. Mając na uwadze powyższe względy, postanowiono ustalić kwotę bazową na poziomie [...] % przychodu, tj. w kwocie **15 449 zł**.

Wychodząc z założenia, że wymiar kary pieniężnej nakładanej za stosowanie przez przedsiębiorcę praktyk ograniczających konkurencję powinien być uzależniony od wpływu stwierdzonego naruszenia na rynek, Prezes Urzędu rozważył, czy ustalona wyżej wysokość kary powinna podlegać dalszej modyfikacji. Biorąc pod uwagę powyższe Prezes Urzędu zważył, iż jako okoliczność zwiększająca wymiar kary winna być potraktowana charakterystyka rynku odprowadzania ścieków z terenu Gminy Jarocin. Podkreślić bowiem należy, że Przedsiębiorca działa w ramach monopolu naturalnego, a więc rynku w 100% skoncentrowanego, zaś podmioty niepodłączone do sieci nie mają możliwości wyboru innego kontrahenta. Co prawda obowiązek zawierania umów z ww. podmiotami z Przedsiębiorcą w zakresie oczyszczania ścieków wynika wprost z prawa miejscowego, jednak żaden przepis nie uprawnia Spółki do pobierania od tych podmiotów opłaty nie tylko za oczyszczanie ścieków, ale również ich odprowadzanie siecią kanalizacyjną, a więc w konsekwencji ponoszenia kosztów eksploatacji całej sieci sanitarnej. Wskazać bowiem należy, iż podmioty te ponoszą jeszcze dodatkowe koszty transportu ścieków wozami asenizacyjnymi do punktu zlewnego w Cielczy, które to usługi świadczą niezależnie od Przedsiębiorcy podmioty gospodarcze posiadające stosowne zezwolenie. Skutki stwierdzonego naruszenia nie są jednak nieodwracalne ani nie prowadzą do trudnych do odwrócenia zmian na rynku odprowadzania ścieków. W ocenie Prezesa Urzędu, wystarczające byłoby stworzenie odrębnej kalkulacji dla podmiotów niepodłączonych do sieci, uwzględniającej zakres świadczonych przez Przedsiębiorstwo usług. Podkreślić również należy, że Przedsiębiorca podniósł, że aktualnie w obrocie prawnym znajduje się zaledwie [...] umów o odbiór ścieków ze zbiorników bezodpływowych. Niezależnie od tego Spółka pobiera zawyżoną opłatę za oczyszczanie ścieków także od podmiotów, które nie podpisały ww. umowy, ale korzystają z usług firm transportujących te ścieki wozami asenizacyjnymi. Firma organizująca transport

nieczystości ciekłych przekazuje bowiem dane podmiotu, którego ścieki przewozi, a na tej podstawie Spółka wystawia i doręcza tym podmiotom faktury VAT za oczyszczanie ścieków. Z informacji uzyskanej od Radnych Gminy Jarocin wynika, iż około 10% terenu ww. Gminy nie jest przyłączone do sieci sanitarnej. Aktualnie liczba ta oscyluje wokół 5%. Daje to podstawę do stwierdzenia, iż przedmiotowa praktyka dotyka tylko niewielkiej części podmiotów, którym Przedsiębiorca świadczy usługi.

Biorąc pod uwagę powyższe, zważyć należy, iż czynniki dotyczące charakterystyki i specyfiki rynku oraz działalności Przedsiębiorcy równoważą się, stąd brak podstaw do zmniejszenia lub zwiększenia kwoty bazowej kary. W ocenie Prezesa Urzędu, zasadne jest zatem pozostawienie na tym etapie kwoty bazowej kary w niezmienionej wysokości.

Dokonując wymiaru kary Prezes Urzędu rozważył również kwestię długotrwałości naruszenia przepisów ustawy. Gmina Jarocin wprowadziła zmiany do regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jarocin uchwałą nr XXXVIII/343/2008r. z 27 listopada 2008 r. Mocą tego aktu prawnego Przedsiębiorca został zobowiązany do zawierania umów o zrzut nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych w punkcie zlewnym w Cielczy z właścicielami nieruchomości bez dostępu do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Pierwsze umowy w tym zakresie Przedsiębiorca zawarł z podmiotami nieprzyłączonymi do sieci sanitarnej w dniu 27 marca 2009 r. W związku z powyższym, Prezes Urzędu uznał, że przedmiotowe działanie Przedsiębiorcy stanowiące nadużycie pozycji dominującej nie jest działaniem długotrwałym, a w konsekwencji nie uzasadnia podwyższenia ww. kwoty bazowej kary pieniężnej.

Prezes Urzędu zważył nadto, czy w przedmiotowej sprawie występują okoliczności łagodzące oraz obciążające. W ocenie Prezesa Urzędu, w sprawie nie występują okoliczności obciążające (np. uprzednie naruszenie przepisów ustawy, umyślność naruszenia). Przedsiębiorca nie miał zamiaru bezpośredniego nadużywania pozycji dominującej na rynku świadczenia usług odprowadzania nieczystości ciekłych na terenie Gminy Jarocin. Prezes Urzędu nie dostrzegł również żadnych okoliczności łagodzących. w szczególności Przedsiębiorca nie zaniechał stosowania praktyki mimo, iż postępowanie w przedmiotowej sprawie prowadzone było począwszy od 11 lutego 2009 r. (wliczając okres postępowania wyjaśniającego w sprawie). Spółka nie podjęła również jakiegokolwiek próby zmierzającej do naprawienia szkód wyrządzonych podmiotom niepodłączonym do sieci w związku z pobieraniem od nich stawek opłat o charakterze nieuczciwym.

Ostatecznie zatem ustalono karę w wysokości 15 449 zł, która stanowi [...] przychodu, jaki Przedsiębiorca osiągnął w 2008 r. i [...] kary maksymalnej.

Ustalając wysokość kary Prezes Urzędu uwzględnił również możliwości finansowe Przedsiębiorcy uznając, że kary w takim wymiarze pozwolą Przedsiębiorcy bez przeszkód dalej prowadzić działalność gospodarczą.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt II sentencji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w

terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu.

Otrzymują:

1. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Jarocinie
ul. Kasprzaka 1a
63-200 Jarocin